Kulturně společenský časopis
na internetu
2016 • 1

DOBRÁ ADRESA

Z obsahu

Jaume Cabré

Teťana Dzjuba

Vojtěch Vaner

Obsah:

Herze

Z antikvariátních banánovek – Vlastivědný sborník českého jihovýchodu (4)

Před zrcadlem, za pikolou – rozhovor s Leopoldem Františkem Němcem (7)

Nalezeno v knize (10)

Jakub Šofar: **Čtyři knihy, které mají být čteny, ale předtím malé kázání** (12)

Wagner a Liszt v Piešťanech (14)

Piky

Nakladatelství Academia doporučuje – Martin Hrdina: **Mezi ideálem a nahou pravdou** (16)

Dybbuk, chystáme – Jaume Cabré: **Přiznávám, že...** (18)

Trefy

Pavel Herot: **Zádumčivosti funebráka** (21)

Dušan Šutarík: **Smeti** (22)

Vojtěch Vaner: **Náměty** (24)

Teťana Dzjuba: **Dotek podkovy úst** (28)

Kára

Michal Šanda: **Böhmische Dörfer** (32)

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenese přímo na příslušné stránky. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):

BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenese přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):

BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. **NOVĚ od č. 9/00:** Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

DOBRÁ ADRESA

Na titulní stránce: Michal Šanda (k článku na str. 32)

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 1, rok 2016, ročník 17. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Michal Šanda. Redakce: Václav Dvořák, Štefan Švec, Jakub Tayari, Martin Vokurka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet, a. s. Časopis je excerpován Ústavem pro českou literaturu AV ČR.

ISSN 1804-963X

Herze

Foto-aktu-alita

V prosincovém čísle jsem se zmínil, že je Dobrá adresa časopisem vítacím, pročež vítejte v novém roce 2016!

Michal Šanda

Foto Michal Šanda

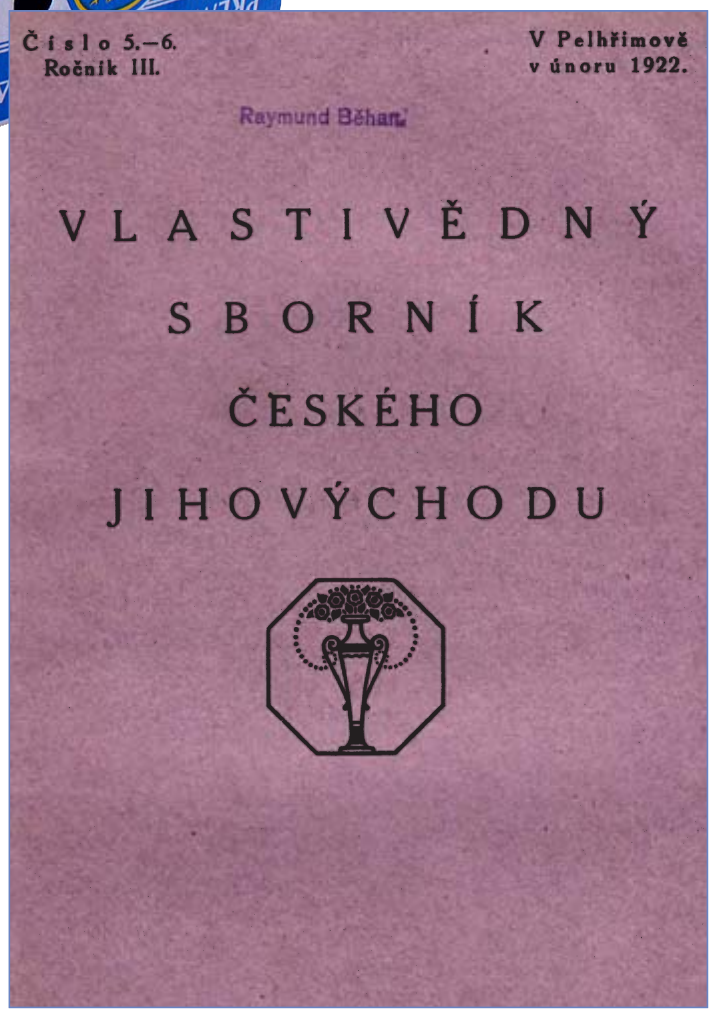

Z antikvariátních banánovek

Herze

Sborník vycházel v rozmezí let 1920–1931 nákladem Vydavatelského družstva v Pelhřimově. V čele redakčního kruhu stanul okresní školní inspektor Karel Svoboda.

Paměti Filipa Ignatia Dremsy, městského hlásného v Pelhřimově

Vojenský odvod

Léta 1794 dne 7. Juli přijel do Pelhřimova pan hejtman Minich od regimentu Kay a na čtyřiceti synkův na vojnu vzali a z dobré vůle že půjdou, zapsal. (Připsáno: ale žádný nešel).

Oheň v Hrnčířské ulici

Léta 1794 dne 22. Septembris okolo půl štvrtý hodiny ráno hořelo v Hrnčířský ulici a vyhořel Šebrlův dvůr. Tam se oheň zňal v stodole a vyhořelo šest domů a pět stodol za Svatým Vítem u Lochu; a dne 29. dito tu slámu, která z těch stodol prostřena byla, zasej ji okolo hodiny štvrté někdo ráno podpálil; na kterýž oheň se šturmovati muselo.

Požár v Pelhřimově

Léta 1794 dne 24. Octobris, když v Pelhřimově hořelo a věž s kostelem hořela, tak zvony všechny dolů spadly do komory věžní, kdež

Vlastivědný sborník českého jihovýchodu

na to štěstí v tej komoře řepu měl Filip Dremsa, thurner, do které zvony padaly a s tím se obhájily.

Dominik Hasák

Léta 1794 Dominik Hasák, kramář v Starém Pelhřimově pobral přadena. Do Criminal arestu vsazen za rychtáře p. Františka Hnilička.

Čechtice vyhořely

Léta 1794 vyhořelo vo pouti půl Čechtic a léta 1795 zasej druhá strana shořela.

Dominik Hasák

Léta 1795 dne 13. Februari Dominik Hasák, kramář v Pelhřimově, rodilý ze Želiva, po půl noci ve vsi Bácovicích okradl Matěje Beneše a v tom dopaden a do Criminal arestu vsazen. (Připsáno: Přišlo mu osum let obecní dílo dělati a hlavu ostříhati. A do špinhausu přišel, to ale 1796).

Zmínka o škole chvojnovské

Léta 1795 dne 23. Februari, když jeden chlapec z Volešný do školy do Chvojnova šel, tak v háji chvojnovském poráželi dříví a toho chlapce dřevo zabilo. (Připsáno: Hezinovi chlapce).

Děkan J Apltauer †

Léta 1795 dne 21. Juni okolo hodiny desáté na noc Josef Apltauer, děkan též synek pelhřimovský, veliký lakomec, umřel. Smiluj se Bůh nad jeho duší.

Frant. Kříž

Léta 1795 dne 3. Augusti vyvěšen byl publice na tabuli* před rathauzem František Kříž, mistr řeznický, a to proto, že voleskejm sedlákům svým dobytkem ovčím louky spásl. Musel k magistrátu dáti 6 grošů. Pak nočního času šel a ten dobytek, který mu zajmuli, zámek urazil v noci; a za to provinění musel dáti 4 groše a arestem ještě potrestán byl.

* jeho jméno se spáchaným činem uveřejněno pro hanbu na prkně pro veřejné vyhlášky na radnici

Voršila Hasáková

Léta1795 dne 22. Aug. Voršila, manželka kramáře Dominika Hasáka, který pro krádež on osum let vystáti majíce, ukradla pana France Tomšího manželce kapot,* v tom dopadena a toho dne do arestu vzata. (Připsáno: 1 rok obecní dílo konala).

* kapot = ženský plášť s kapucí nebo ženský klobouk

Otrávila hospodáře

Léta 1795 v Liskovcový Cerekvi jedna služebná děvečka otrávila svého hospodáře, hospodyni a jedno dítě; která do Pelhřimova na kriminál dodána. Přišlo jí 30 let obecní dílo konati. (Připsáno: ve špinhauze v Praze).

Orání v zimě

Léta 1795 na rok 1796 od 23. Novembris až do 2. Mart. nespadl sněh. Tak lidé až do toho času vorati mohli.

Jak slavili pacovští soukeníci v masopustě r. 1831 svoje kassací

Odpoledne bylo v soukenickém herberku* živo. Sešliť se tam četní příslušníci cechu, aby se přestrojili za maškary, a seřadili v slavnostní průvod. Herberksfotr Křepelka měl toho odpoledne mnoho starostí. Konečně se průvod seřadil a za slavného hlaholu trub a jásotu maškar i lidu ubíral se na Kozimberk k domu, kde bydlel starší cechu soukenického. Tam vešli mistři do světnice, kde oba cechovní starší, přísedící a písař skládali celoroční účty. Když bylo účtování skončeno, vracel se průvod do Spálené ulice na soukenický herberk. Nejprve vyrazil ze dvora důstojník na koni, pak Turek s Turkyní, oba ozbrojení, ve žlutých hedvábných kalhotách, ve žlutém kožíšku lemovaném drahocennými kožešinami, v nádherném turbanu z brokátu a hedvábných látek s množstvím blyštivých řetězů a zlatých a stříbrných mincí kolem hrdel. Za nimi šlo šest maš-

Herze

kar tatrmanských, jimž hansvuřti říkali, Methusalem ve fantastickém rouchu, kterého vezli na saních, tovaryš, tovaryš s kramplovacím koníčkem, na němž česal vlnu, mouřenín s mouřenínkami, celí načernění, s drahocennými pásy a pistolemi a palaši, pak šest tovaryšů v černém obleku, nesoucích tabuli, na níž byly napsány řádové regule, dva tovaryši nesoucí tak zvanou feruli**, tehdejšího cechu soukenického Právo. A opět Turci s Turkyněmi a množství medvědů, židů s pytli, tatrmánků, rytířů a jiných maškar se škraboškami...

* herberk = cechovní hospoda

* * ferule = odznak podobný žezlu

Rozmanitosti

Hrobní nápis na hřbitově v Šosovicích

Rodem z Nové Cerekvice u nás dostal neštovice, uzdravil se z těchto sice, nastudil však sobě plíce, nepovstaľ jest z lůžka více, umřel v chorobné plíce, pan Hejtmánek z Cerekvice.

Československé dráhy

V roce 1922 měly: lokomotiv 3705, osobních vozů 3782, nákladních vozů 95366, poštovních vozů 611, služebních vozů 1989.

Čtenáře našeho listu

prosíme, aby nám napsali vše, co se v našich vesnicích zachovalo buď v ústním podání, nebo písemně. Dále prosíme, aby nám laskavě sebrali vzpomínky na Prušáky z r. 1866, jakož i vzpomínky na světovou válku. Mladí čtenáři, sbírejte a zašlete nám pověsti svého domova. Co nebudeme moci uveřejniti, uložíme do městského musea v Pelhřimově.

Připravil
Michal Šanda

Božena Rodová-Sašecí: Kostelík Božího Těla u Pelhřimova. (Dřevoryt.)

Herze

Před zrcadlem, za pikolou

Poněkud netradiční rozhovor jsme pro čtenáře připravili pro první číslo roku dva šestnáct. Rozhovor Kristiny z mladé nastupující generace, s Leošem, z generace ustupující do předem připravených pozic.

Leopold František Němec (nar. 1948) studoval na několika školách (na gymnáziu, vyšší vojenské škole, průmyslové škole, ekonomické škole) a poté vystřídal mnohá zajímavá povolání. Kupříkladu byl závozníkem u národního podniku Zelenina, nebo též inspektorem revizního oddělení finančního odboru okresního

národního výboru. V době normalizace pracoval jako brusič kovů. Jeho básnické i prozaické texty jsou zastoupeny v časopisech Host, Dobrá adresa, H_aluze, Obrana lidu, Texty, Divoké víno, Aluze a v mnoha dalších kulturních časopisech zastoupen není. Bez valného úspěchu se pokoušel o hru na kytaru a na housle.

Už se spolu známe Leoši tak dlouho, až je mi hanba. Vím o tobě, že jsi první básničku napsal, jak jinak, své spolužačce ve druhém ročníku gymnázia. Potom následovalo dlouhé nic, pak sem tam něco a najednou až teď. Řekni mi, proč se chystáš napsat svoji prvotinu až teď, ve svých 65 letech?

Nehledej v tom Kristinko žádnou šifru, má to čistě praktický důvod. Chci se dožít statistického věku, a to je u žen v současné době 81 let. Moje maminka si v tomto věku zlomila dvě žebra, když spadla z cyklotrenažeru. Její fyzioterapeut ji pak zakázal jízdu na koni a míčové hry. S tím já bych se nevyrovnal.

Ale ty snad nejsi žena, nebo mi něco tajíš?

Ne, netajím ti nic, ale je fakt, že jsem míval období, kdy jsem si hrozně přál, abych byl žena. Bylo to vždycky, když se mi nějaký chlap hrozně líbil. Ale už mě to přešlo.

Kdy to asi bylo?

Co jako.

No kdy tě to přešlo?

Když jsem narukoval k aktivním zálohám, kde jsem absolvoval kurz pro přežití. Tam nás učili, jak si za každé situace musíš umět poradit sám. K překvapení velících důstojníků to všichni zvládli na výbornou, protože to znali už z civilu.

Nechme to. Utekl jsi mi z odpovědi, jak souvisí tvoje prvotina s průměrným statistickým věkem dožití u žen?

Tak podívej. Podle demografů bych se měl dožít věku 75 let, což je průměrný věk dožití pro muže. Dožít se alespoň průměrného věku, v mém případě tedy 75 let, to je pravý důvod, proč jsem tak striktně zachovával literární zdrženlivost. Navenek jsem, pravda, mohl svému okolí připadat jako literární asketa, ale ve skutečnosti jsem ve skrytu své pracovny psal. Bylo to něco jako takový jakýs vnitřní individuální disent. A nic na tom nemění ani fakt, že zpočátku jsem k tomu ještě nepoužíval klávesnici, ale plnicí pero.

Pořád tomu nerozumím.

Stačí, když řeknu pár jmen a docvakne to i tobě Kristinko. Ti, které nyní budu jmenovat, vstoupili do dějin velmi, velmi záhy. Karel Hynek Mácha, Karel Havlíček Borovský, Karel Jaromír Erben, František Ladislav Čelakovský, Georg Gordon Byron, Sergej Alexandrovič Jesenin, Alexandr Sergejevič Puškin, Edgar Allan Poe, René Mária Rilke. Víš, kdy tito muži vydali své prvotiny a kdy zemřeli? Ani jeden z nich se nedožil důchodu, a už vůbec ne průměrného věku dožití u mužů. Je nabíledni, že rané vydání prvotiny a předčasná úmrtí spolu nějak souvisí. A tomu jsem chtěl předejít uzavřením se před zvídavými čtenáři oním vnitřním disentem.

Ty brďo, tak to je pecka.

Existuje jediná výjimka, a tou je František Ringo Čech. A já se jmenuji Leopold František Němec, takže jsem měl sakra mnoho důvodů se domnívat, že nějaký aktivní blbec prohlásí, že jedna výjimka stačí. Ty by si neměla obavu?

Ale to byla jiná doba.

Kristino, ty seš fakt nemožná. Ptáš se na blbosti a moje prvotina tě vůbec nezajímá. Umíš ty si vůbec představit, jaký vnitřní tonus musí při psaní své prvotiny autor vydržet? V situaci kdy nevíš, kdo přijde, kdy přijde, a co bude chtít? V situaci, kdy nemáš jistotu, kdo je ten člověk v zrcadle, a když nevíš, jestli za zrcadlem není někdo, kdo s tebou hraje na schovku? Víš houby.

Aha. Proto se tvá budoucí kniha jmenuje „Před zrcadlem, za pikolou“.

Kriste pane, Kristino, copak jsem ti neříkal, že název knihy má zatím zůstat tabu?

To sem si teda nemyslel, že seš taková slepica. Co je to za noviny, kde děláš.

To máš těžké. Když jsem se připravovala na tento rozhovor, tak jsem tě požádala o ukázku z tvé připravované knihy. Můžeš našim čtenářům prozradit, co jsi mi poslal?

Jistěže mohu. Nejsem žádný tajnůstkář a rád se pěkným peřím pochlubím. A mohu také čtenářům prozradit, že ukázka, kterou jsem ti laskavě poskytnul, patří k té nejkontroverznější části celé knihy.

Tak sem s ukázkou.

„Ti dva mne už dlouho srát nebudou," řekla a odplivla si jak starý chlap.

Myslíš, že to na rozhovor o tvé prkotině stačí?

Tak předně Kristo, pleteš si prvotinu a prkotinu, i když v tom nemusí být žádný rozdíl. A zadně, co se týká obsahu knihy, poučený čtenář může z ukázky odhadnout mnohé. Dokonce i hloupý majnstrýmový čtenář hned vycítí, že jde o silně emotivní příběh, popisující vztah jedné ženy k pěti mužům, které střídavě milovala, nenáviděla a podváděla, ale teď už jí lezou na nervy. To je ta pasáž, kde hlavní hrdinka říká, že ti dva už ji dlouho srát nebudou. Rozhodla se tedy klasický nemanželský trojúhelník vyřešit zcela neortodoxním způsobem. Jakým, to se napjatý čtenář doví až po zakoupení knihy. Mimochodem, při zakoupení třech a více kusů bude zákazníkům jako bonus poskytnuta zajímavá sleva. Musíš uznat, že deset korun není pro studenty a důchodce zrovna málo.

Ty víš předem, že o knihu bude takový zájem?

Tak z bleskového průzkumu to jasně vyplývá. Ostatně, má to logiku. Román je zasazen do prostředí okresního úřadu, a to nejvíce přitahuje právě čtenáře, kteří jsou generačně na opačných pólech úmrtnosti. A o té díře mezi generačními póly chci napsat svou druhou prvotinu.

No vidíš, přece jsem z tebe něco vytáhla. Chceš ty sám čtenářům ještě něco prozradit z připravované knihy? Nějakou pikantnost, nebo snad poselství?

Jen ještě dodám, že vrahem oné poctivě zamilované nešťastnice není nikdo jiný, než bývalý okresní tajemník, soudruh Oujezdka. Nakonec bude zločin a trest – ale to už bych prozradil zápletku, kterou ještě sám neznám. Pokud ale chce někdo vědět víc, už teď si to může přečíst na serveru tn.cz.

Co je to zase za pitomost? Máš snad na mysli rubriku pro ženy?

Nech toho Kikino, nebo máš po rozhovoru. Ještě pořád vypadáš dobře. Nemusel bych se udržet a mohl bych zneužít tvůj redakční stůl.

Tak vidíš. Stačila rozbitá psycha, průměrný věk dožití a hned jsi při rozhovoru omládl.

Co prosím?

Nedělej, že nevíš, o čem jsme celou dobu mluvili.

My jsme na sebe mluvili?

Jo, mluvili. Z očí do očí. Face to Face.

My se vidíme?

Vidíme. A přestaň se tak pitomě tvářit.

A jak vypadáme?

Teď zrovna jako když se hašteří dva senioři.

A kolik je jim.

Dohromady 156. Statisticky.

Stopadesátšest! Dokázali jsme to! Dokázali jsme to! Hopsa hejsa do Brandejsa, to je dobrá adresa.

Ó adonai, Ty seš ale vůl.

Děkuji za rozhovor.

H erze Nalezeno v knize

PAUER & GAHLER
MECH. ERZEUGUNG VON FUTTERSTOFFEN
REICHENBERG.

Prager Postsparkassen-Konto Nr. 63.951.
Giro-Konto:
Reichenberger Bank, Filiale d. Böhm. Union-Bank.
Bezirksparkasse in Reichenberg.

Telegramme: Pauer Gahler Reichenberg.
Telephon Nr. 1425.
Postfach 197.
Code A B C 5. Edition.

REICHENBERG, den
Klotildenstr. 9.

Podání ruky na dálku je víc než přímý stisk s pohledem z očí do očí.... a to je všechno, co od Tebe chci. Víš vůbec, co je to naprostá nemohoucnost? Nemoci snít a psát a přemýšlet-nemoci vlastně vůbec nic? Víšx, smutek je kruh, z kterého se nedostaneš nikdy ven, nepomůže - li ti někdo jiný. Jednou, kdysi, snad je.to už sto let, jsi mi napsal, že jsem buď vzácná květina, která kvete jen jednou za tisíc let nebo zvětralé jarmareční cukrátko. Já jsem to zvětralé cukrátko, Cajto, i když jsem se bála si to přiznat! Teď to vím a proto je mi tak hrozně divně. ~~Zaxáx~~ Zapadám do všednosti jako tažné zvíře do močálu. Nebude to dlouho trvat a nebudu už vůbec...COŽ MĚ ANI TA VANGOGHOVSKÁ ZELEŇ NEZACHRÁNÍ? Proč Ti píšu? ~~EXXJX~~ Copak už ze mne nikdy nebude ta rozpustilá Rozina s občasnými citovými kotrmelci? Předělávají mě na manekýnku, chtějí ode mne společenské vystupování a co nejhoršího ---chtějí, abych psala básně nebo čbánky!!!!!! A já nemohu, slyšíš,Cajto, n e m o h u !!!!"Naše Zuzanka měla včera otištěný článek ve Stráži severu!..."Ale jděte, tak ona je spisovatelka?" Já se asi zblázním, za dva měsíce se budu vdávat, Cajto! Mám ho ráda, ale děsí mě pomyšlení, že už do smrti nevybřednu z všednosti a měšťáctví! Potřebuji postrčit, IMPULS mi chybí, abych se dovedla se vším vyrovnat a přitom zůstala takovou, jakou jsem byla dřív! Musím r e p r e s e n t o v a t svého budoucího pana chotě- slyšíš-representovat brr- to je slizké slovo. Cajto, pomoz! Napiš, brzy a hodně napiš. O jedno Tě prosím: piš tak, jako bys ode mne žádný dopis nedostal, neodpovídej na něj, piš tak, abych měla dojem, že jsem si o dopis neřekla sama, ale že impuls přišel sám.

Tvoje Jarka Vystydová.

Adresa:Zuzana Vystydová,
úřednice u fy Pauer a Gahler,
Liberec, ~~G~~ottwaldovon.7

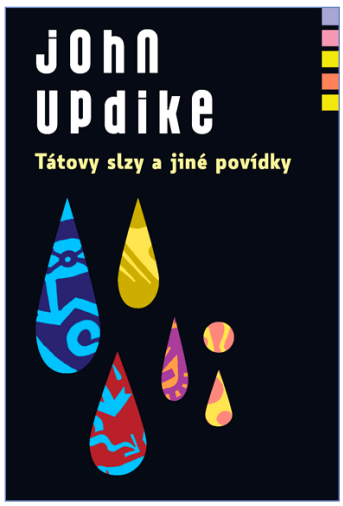

Čtyři knihy, které mají být čteny, ale předtím malé kázání

Jakub Šofar

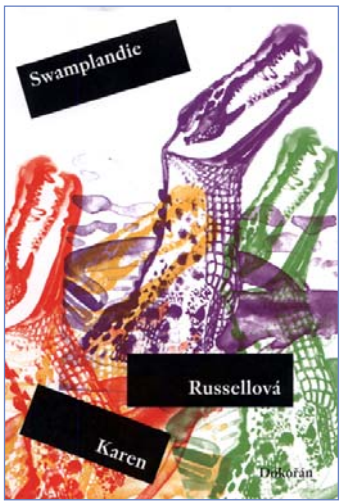
Vydávat knihy v prosinci je pitomost. Všechny ty kecy o tom, že když je ta kniha dobrá, takže je to jedno, jsou hloupé. Fakt to není jedno. Nežijeme v době čtvrtečního frontování před prodejnou Kniha. Čtenáři budou těžko omezovat svůj komfort, hlavně ne v situaci, kdy knižní trh pumpuje o sto péro, v situaci, kdy nakladatel (ne všichni), ani není schopen aktualizovat položku v menu webové prezentace s názvem Připravované tituly. Koncem listopadu jsou uzavřeny různé ankety a další podobná povyražení, a knihy, co vyjdou poté, se dostanou do mrtvého času, do zóny smrti. Za rok už si na ně skoro nikdo nevzpomene, i když se budeme kasat: tuhle knížku určitě někde zmíním, něco pro ni udělám. Neudělám. Představa čtenáře jako odmocniny Rychlých šípů nefunguje. Co nezachytí síť reklamy, oznámení, inzerátů apod., šeptanda zpravidla nezachrání (pokud ano, tak je to výjimka, potvrzující pravidlo). Zvláště v době, kde relativizujeme vše, co se vůbec relativizovat dá. Relativizujeme dokonce i teorii relativity. Hrdí nakladatelé zabíjejí své knihy, a mohou pak po hospodách nadávat na celý svět. V prosinci by nemělo už nic vycházet. A pokud vychází, tak aspoň držte hubu kamarádi.

Málokterému spisovateli se podaří dosáhnout obou met – světové čtenářské popularity i ocenění odbornou veřejností. John Updike (1932–2009) u nás mohl před rokem 1989 aspoň částečně vycházet, jeho romány a povídky patří do českého kánonu americké literatury. Necelých dvacet povídek, jejichž krása tkví v jazyce, nikoliv v závěrečné pointě, vyšlo až po autorově smrti. Stárnoucí hrdinové, kteří se v nějaké chvíli vrací do některé etapy svého prožitého života, aby zde objevili většinou na první pohled nedůležitý bod, vzpomínku, slovo, emoci, cokoliv, co oním rozpomínáním začne hrát mnohem důležitější roli, co se stane spouštěčem jakéhosi auditu jejich osudu. A taky jeden z nejzajímavějších pokusů literárně zpracovat téma 11. září 2001 (*Různé druhy náboženského prožitku*).

John Updike: Tátovy slzy a jiné povídky (přeložil Miroslav Jindra. Paseka)

S čím by bylo nejlépe to srovnat? Pokud by se vám podařilo udělat průsečík mezi Twainovými knihami o Tomu Sawyerovi a filmem *Divoká stvoření jižních krajin* (2012) a přidat k tomu irealitu americké jižanské literatury, tak byste se možná vydali správným směrem. U břehů Kalifornie, v bažinatém území na jihozápadě, kde kralují mangrovy, na ostrově Swamplandie provozuje „indiánský“ kmen Bigtreeů zábavní park, jehož hlavní atrakcí je skok do bazénu plného aligátorů. Jenže Hilola Bigtreeová (odvážná skokanka) zemře na rakovinu a celý podnik začne umírat na úbytě. Vdovec Náčelník a jeho tři děti, Kiwi, Ossie a Ava, se snaží, každý po svém, zachránit, co se dá. Ale nechtějí si přiznat, že hra na indiány definitivně skončila.

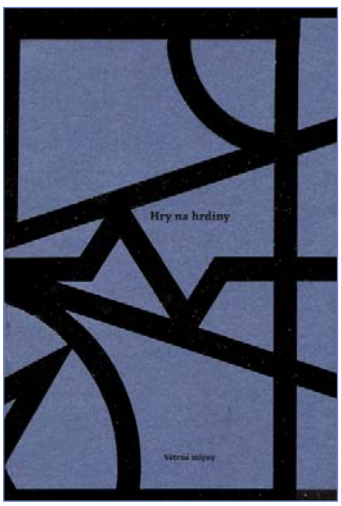
Karen Russellová: Swamplandie (přeložila Lýdie Kárníková. Dokořán)

Čím víc přemýšlím o jazyce, tím víc mě překvapuje, že si lidé dokáží porozumět. Věta z románu o americkém matematikovi rakouského původu Kurtu Gödelovi (1906–1978), jehož rodištěm bylo Brno, je vlastně anotací vědcova života. Gödel kromě matematiky a logiky ovlivnil i fyziku a filozofii vědy. Dva prolínající se příběhy v jedné knize. Anna Rothová má za úkol najít si cestu k umírající Adéle Gödelové (kvůli záchraně Gödelova archivu). Adéla G. si Annu oblíbí a postupně jí vypráví příběh svého života a vztahu s jedním z největších matematických géniů 20. století. Géniové bývají jako malé děti a Gödel (nazývaný Herr Warum čili Pan Proč) byl navíc samotářský, puntičkářský, podezřívavý. Ada mu věnovala svůj života, jeho rodinou byla přehlížena, zůstala bezdětná. Žít v Princetonu, na jakémsi Olympu vědy, přátelit se s Einsteinem či Oppenheimerem… Stála za to ta oběť?

Yannick Grannecová: Bohyně malých vítězství (přeložila Danuše Navrátilová. Argo)

Hrdina? Kdo by to tak asi měl být? Je to vůbec v českém a slovenském prostředí slušné slovo? Palach, Švejk nebo Jánošík… Nebo lépe, srozumitelněji: Padouch nebo hrdina, my jsme jedna rodina. Editorka Marta Ljubková vybrala 14 dramatických „hrdinských“ textů napsaných po roce 1989 a rozdělila je do dvou částí. V té první, *Rozedrané puchýře*, jsou hry o významných, přelomových bodech našich historií a postavách v nich, v té druhé, *Vzory, podivíni a antihrdinové*, jde především o mimořádné postavy, čas a místo děje nejsou až tak důležité. Zastoupení autoři (spoluautoři) abecedně: Luboš Balák, Rastislav Ballek, Adéla Belzerová, Miroslav Bambušek, Martin Čičvák, Vladimír Fekar, Jiří Havelka, Jiří Janků, Jan Jirků, Viliam Klimáček, Petr Kolečko, Lenka Lagronová, Martin Pacek, Simona Petrů, Karel Steigerwald, Tomáš Svoboda, Petr Svojtka a Tomáš Vůjtek.

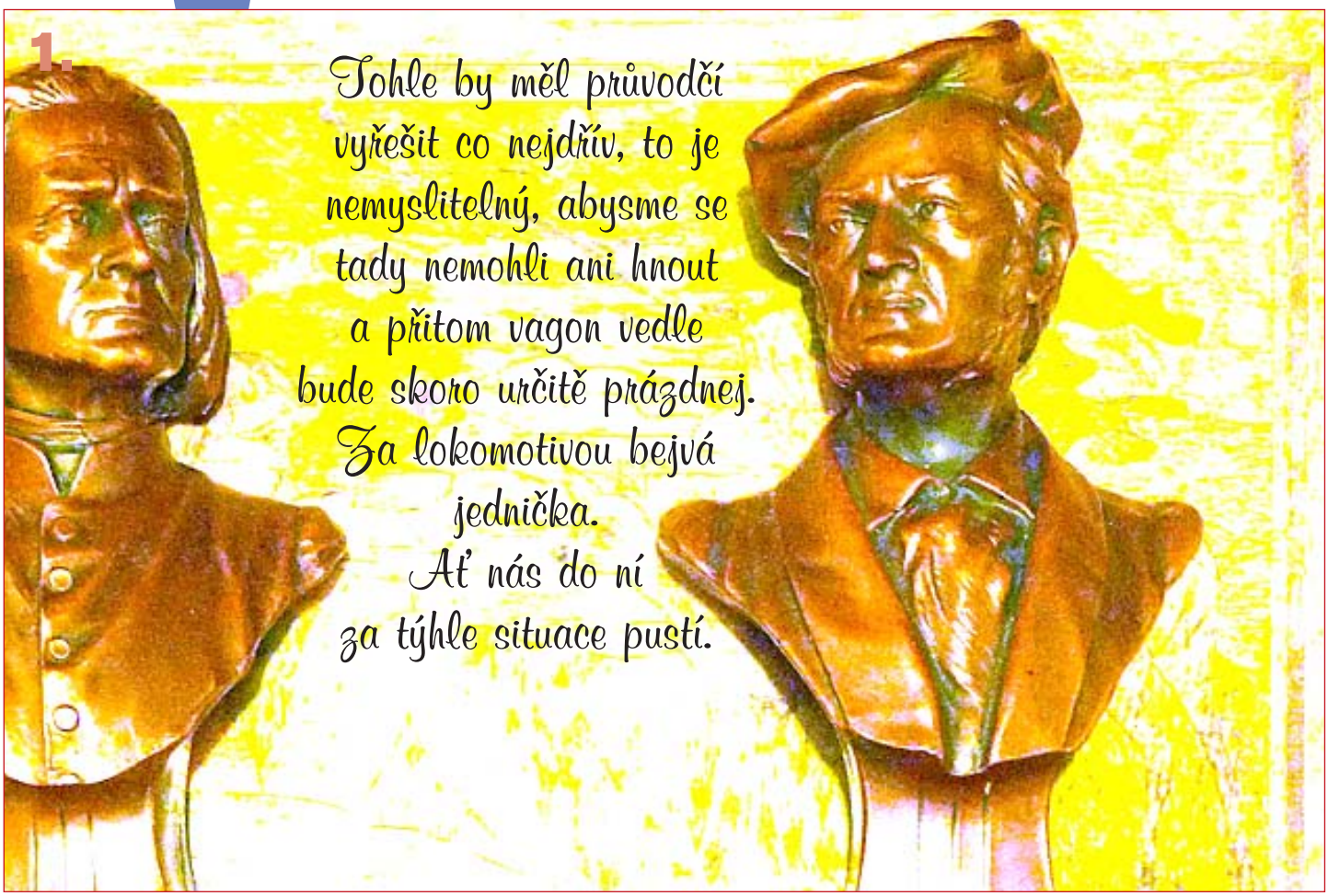

Hry na hrdiny. Antologie současného československého dramatu (Větrné mlýny)

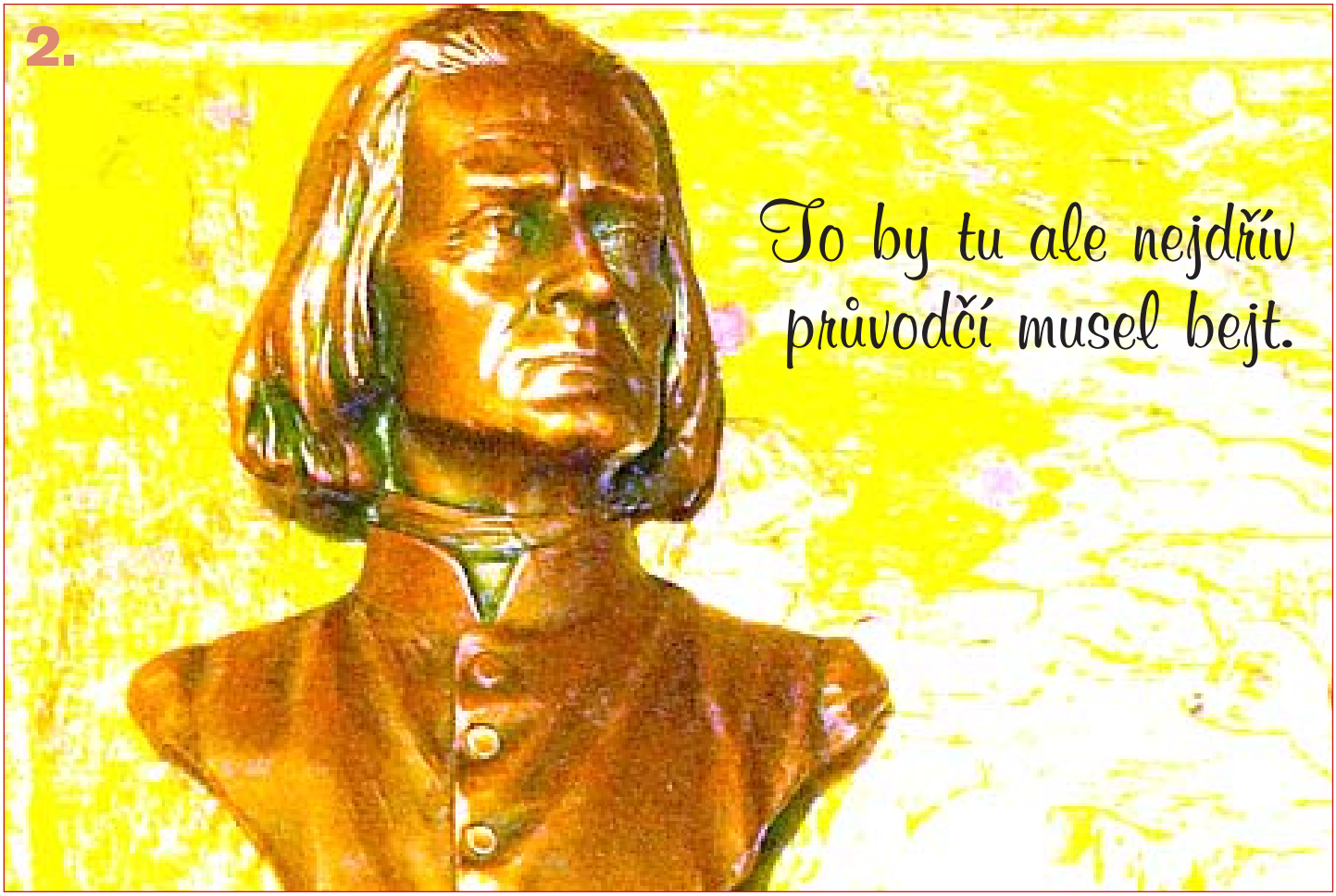
Herzo Liszt a Wagner...

v Piešťanech

2.

To by tu ale nejdřív
průvodčí musel bejt.

3.

Někde tu bejt musí,
protože jinak by vlak
nemoh vyjet z nádraží.

Piky

Nakladatelství Academia doporučuje

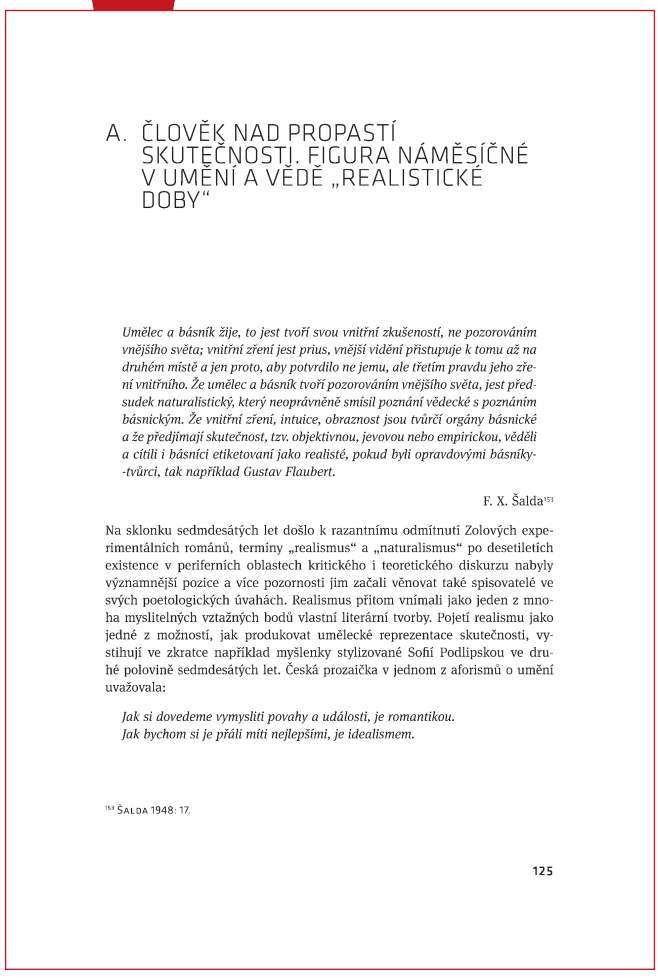
Martin Hrdina: Mezi ideálem a nahou pravdou

Realismus v českých diskusích o literatuře 1858–1891

Kniha je věnována tradiční otázce literárního realismu. Nezabývá se však primárně literárními texty, ale popisuje okolnosti, za nichž mohou být čteny jako texty realistické. Autor se vrací k počátkům českých diskusí o realismu a na pozadí proměn myšlení měšťanské společnosti, přecházející od liberalismu k masové demokracii, popisuje různé způsoby rozumění realističnosti literární reprezentace skutečnosti. Kritické diskuse o literatuře z let 1858?1891 nahlíží v kontextu soudobého estetického myšlení a kromě obvykle uvažovaných francouzských a ruských inspirací bere v úvahu též impulsy vycházející přímo z německojazyčného prostoru střední Evropy.

***Mgr. Martin Hrdina, PhD.**, (1980) se zaměřuje na dějiny literatury 19. století a literárněvědní terminologii. Pracuje v Ústavu pro českou literaturu AV ČR.*

A. ČLOVĚK NAD PROPASTÍ SKUTEČNOSTI. FIGURA NÁMĚSÍČNÉ V UMĚNÍ A VĚDĚ „REALISTICKÉ DOBY“

Umělec a básník žije, to jest tvoří svou vnitřní zkušeností, ne pozorováním vnějšího světa; vnitřní zření jest prius, vnější vidění přistupuje k tomu až na druhém místě a jen proto, aby potvrdilo ne jemu, ale třetím pravdu jeho zření vnitřního. Že umělec a básník tvoří pozorováním vnějšího světa, jest předsudek naturalistický, který neoprávněně smísil poznání vědecké s poznáním básnickým. Že vnitřní zření, intuice, obraznost jsou tvůrčí orgány básnické a že předjímají skutečnost, tzv. objektivnou, jevovou nebo empirickou, věděli a cítili i básníci etiketovaní jako realisté, pokud byli opravdovými básníky-tvůrci, tak například Gustav Flaubert.

F. X. Šalda[153]

Na sklonku sedmdesátých let došlo k razantnímu odmítnutí Zolových experimentálních románů, termíny „realismus“ a „naturalismus“ po desetiletích existence v periferních oblastech kritického i teoretického diskurzu nabyly významnější pozice a více pozornosti jim začali věnovat také spisovatelé ve svých poetologických úvahách. Realismus přitom vnímali jako jeden z mnoha myslitelných vztažných bodů vlastní literární tvorby. Pojetí realismu jako jedné z možností, jak produkovat umělecké reprezentace skutečnosti, vystihují ve zkratce například myšlenky stylizované Sofií Podlipskou ve druhé polovině sedmdesátých let. Česká prozaička v jednom z aforismů o umění uvažovala:

Jak si dovedeme vymysliti povahy a události, je romantikou.
Jak bychom si je přáli míti nejlepšími, je idealismem.

[153] Šalda 1948: 17.

Jaké mohou býti, líčí realismus.
Jak musily se utvořiti a uditi se, provádí naturalismus.[154]

Realismus, který měl líčit člověka a skutečnost takové, „jaké mohou býti“, Podlipská pojala v duchu programatiky ideálního realismu jako estetický kompromis mezi krajním naturalismem a čirým idealismem. Víme již, že v intencích této poetiky bylo žádoucí, aby umělec nepostupoval naturalisticky, „nefotografoval“, nepopisoval skutečnost bez snadno rozpoznatelných korektur, nýbrž aby v úsilí o překonání materialistického pojímání života idealizoval, komponoval a stylizoval, aby však neidealizoval příliš, a nepřibližoval se tak k pozici nekorigované fantazie.

O tom, jak žádoucí bylo ideálně realistické východisko ve společenském a kritickém diskurzu porevolučních let, přesvědčují různé úvahy rozptýlené v tehdejší publicistice – například Josef Kuffner v zamyšlení nad soudobým románem
s. 420 poznamenal: „Dlužno […] hověti duchu času, jenž docela nepochybně odmítá stravu nevyrostší ze zdravé, tuhé půdy skutečnosti. Povolně za vkusem čtenářstva znovu se přetváří četba“ (Kuffner 1883: 1). Kuffnerova úvaha potvrzuje, že literáti v pobřeznové době usilovali o realističnost svých prací i proto, aby byly čtenářům nové doby snadno srozumitelné.[155] Podlipská nebyla v tom směru výjimkou, snad i v důsledku nepříznivé finanční situace rodiny vycházela publiku vstříc v nadstandardní míře a s postupem let napsala celou řadu prací konvenujících se synteticko-harmonizujícím pojetím realismu. Na druhé straně však v jejích prózách můžeme pozorovat i řadu odkazů ke zdánlivě překonané romantičnosti, dokládajících, že pobřeznový literární život se „příkazům doby“ nepodřídil beze zbytku. Výše citovaný aforismus, v němž Podlipská uvažovala o různých možnostech přístupu k literární tvorbě, ostatně v duchu harmonizujícího pojetí umělecké činnosti pokračuje následovně: „Všestranný umělec nedá si vnutiti jediný směr, neb všelidské pojímání všecky směry slučuje.“[156]

Motivy odkazující k rozpoutané fantazii, literární postavy vzpouzející se na první pohled estetické normě ideálního realismu a upomínající na předbřeznový romantismus, však v porevolučních letech náležely k pomyslnému spodnímu proudu literatury, který jen ve výjimečných případech nalezl tvar přijatelný pro čtenáře doby, v níž senzibilita byla určována materialistickým přístupem k světu. Mezi žánry, které u nás v době spíše nepříznivé literárním snahám nalezly své příznivce, patří fantastická povídka či novela, jež se jako svébytný žánr rozvíjela zvláště ve francouzské literatuře. V českém prostředí pěstovali fantastickou

[154] LA PNP, fond Podlipská Sofie, Aforismy, Umění, 1876 nebo později.

[155] Kromě související úvahy Jaroslavy Janáčkové, citované v úvodu této kapitoly, viz též tezi Huga Austa: „Realisté nadlouho nemohli produkovat žádná autonomní umělecká díla bez ohledu na účinek, efekt a užitek“ (Aust 2000: 52).

[156] LA PNP, fond Podlipská Sofie, Aforismy, Umění, 1876 nebo později.

novelu především Julius Zeyer,[157] Jakub Arbes a Sofie Podlipská na stránkách *Lumíra*, a to zejména ve druhé polovině sedmdesátých let. V době, kdy se Podlipská začala tomuto žánru aktivně věnovat, současně v dalším z aforismů jako by obhajovala literaturu, která se na první pohled zdá být hříčkou, ve srovnání s hlavním proudem soudobého písemnictví něčím takřka neseriózním: „Studuji vlastní výtvory své obraznosti a účtuji s nimi přísně, neb nejsou mými libovolnými hříčkami. Vždy reflektují moje myšlénky, pravdy, které jsem nalezla.“[158] Pravdy určitého druhu se ovšem v daných diskurzivních souvislostech mohly vyjevit pouze v subverzivních textech, mezi něž ve druhé polovině sedmdesátých let fantastické novely rozhodně náležely.

Jednou z prací, které Podlipská opatřila žánrovým označením „fantastická novela“, je i povídka nazvaná *K čemu?* Text zařazený v literární pozůstalosti do souboru různých fragmentů pod společným označením „Fantastické novelly od Sofie Podlipské“ vznikl pravděpodobně v říjnu 1880 a byl zamýšlen jako úvod k autorkou koncipovanému, tiskem však nerealizovanému souboru *Fantastických novel*.[159] Subverzivní povaha povídky *K čemu?* ve vztahu k soudobé konvenční produkci je zjevná již v incipitu a je založena na konfrontaci člověka s duchem doby. Vypravěčka otevírá děj následujícím odstavcem: „Kdosi ptal se mne: ‚Prosím vás, k čemu píšou se ještě nyní fantastické povídky? Nyní v té realistické době? Co mohou značit, čím mohou býti? V mysli čtoucího působí buď zmatek, je-li též fantastický, a je-li střízlivý, nudí se jimi anebo je raději nečte‘“.[160]

Spojení „realistická doba“ zde odkazuje k času aktuálního světa po roce 1848, k světu „po romantismu“, vystřízlivělém z nenaplněných ideálů svobodné konstituční společnosti. Literatura dovolávající se romantických postupů, a fantastická novela k takové literatuře patřila, si čtenáře získávala nesnadno, mohla promlouvat nejspíše k těm, jejichž myšlení nekonvenovalo plně s duchem

s. 254

[157] O vztazích Zeyera k francouzským předlohám tohoto žánru viz Riedlbauchová 2010: 90n.

[158] LA PNP, fond Podlipská Sofie, Aforismy, Umění, napsáno v roce 1876 nebo později. Podlipská o naznačeném problému uvažovala již v roce 1875: „Zavrhla jsem ve svém slohu tu frázi: To nedá se popsat, vyslovit atd. Řeknu-li to přece, pohřešuji se proti sobě. Pro všecko mám nalézti pravé slovo. To je spisovatelův úkol.“ (LA PNP, fond Podlipská Sofie, Aforismy, Umění, 1875.)

[159] V zevrubném vlastnoručním seznamu prací Podlipské čteme poznámku z října 1880 „Úvod k fantastickým povídkám“ hned vedle poznámky „Náměsíčná“. V dalším přehledu, nazvaném „Seznam spisů Sofie Podlipské“, jsou „látky fantastické“ shrnuty pod čísly 81–96 – jde o texty vyšlé v *Lumíru* a v jiných periodikách. (LA PNP, fond Podlipská Sofie, seznamy spisů Sofie Podlipské.) Knižně pak vyšly některé fantastické prózy v 6. svazku sebraných spisů Podlipské *Paměť a smrt a jiné novelly* (1903), který však obsahuje i prózy zařazené v posledně citovaném soupisu do oddílu „Studie psychologické“. Novela *Náměsíčná* byla v rámci sebraných spisů zařazena do svazku *Láska budoucnosti* (1903).

[160] LA PNP, fond Podlipská Sofie, rukopisy vlastní, Fantastické novelly od Sofie Podlipské, viz zde s. 254–257. Odtud i následující citáty.

doby.[161] Emanuel Makovička ji později nazval „básnictvím nemožnosti“ (Makovička 1882: 449).

Děj povídky *K čemu?* je zasazen do rámce literárně stylizovaného dialogu o umění, který je vlastně úvahou o smyslu existence ne-realistické literatury. Vedle sebe jsou tu postaveny přístupy realistický a fantazijní. Umělec realistického
s. 257 stanoviska se podle dikce prózy „drží vzorů skutečnosti“, jeho cílem je „dostihnout skutečnost“. Sloveso „držet se“ zde konotuje úsilí vynakládané v umělecké tvorbě. Vypravěčka povídky se však ve zřetelném protikladu k převažující po-
s. 255 březnové produkci ideálně realistické povahy tentokrát necítí povolána „zpívati chvalozpěvy na to, co jest a jaké to jest“, místo toho dává vědomě přednost snění. Umělec s přístupem fantazijním, na jehož stranu se tak staví, se místo „skutečnosti“ opírá primárně o fantazii, která jako by sama, bez plné kontroly autora a leckdy k jeho překvapení byla s to produkovat různé „hříčky“, a vytváří
s. 257 tak útvary vůči skutečnosti jaksi mimoběžné, útvary „ještě rozmarnější a rozmanitější než tvorstvo samo“. Vypravěčka současně klade této činnosti jasné meze: hravosti je určen čas noci, po rozednění a klekání ustupuje hravá „fantastická poezie“ a na její místo přichází „radostná touha po práci“, opětovné naladění na rytmus života v „realistické době“, nebo – řečeno s vypravěčem jedné z povídek Ferdinanda Schulze z roku 1880 – návrat na „silnici skutečnosti“.[162]

Vypravěčka podnícená „jiskrou tvůrčí síly“ tedy i v „realistické době“ může produkovat fantazijně orientovanou tvorbu, nejspíše však jen ve skrytu nočního času, a tím je i výsledku takového počínání, „fantastickým povídkám“ jakožto typu ne-realistické literární produkce, vykázáno místo na okraji dobové literární komunikace. Vypravěčská situace tak přímo vyjadřuje distanci vypravěčky a nepřímo i autorky povídky vůči skutečnosti, jež se pak projevuje i v ději. Vypravěčka tu promlouvá k postavě, která se před ní během snění vynoří ze stínu –
s. 255 z „hlubin Nirvány“: „Nevěděla jsem, že budete náleženi skutečnosti! Ostatně, jaké to štěstí, vždyť nejste posud vtělen do písma, nenapsala jsem váš román

[161] Přiznačná jsou v té souvislosti Zeyerova slova z předmluvy *Kroniky o svatém Brandonu* (1886), datované rokem 1884: „Ostýchal jsem se, protože celá ta věc se mi zdála příliš ‚blankytnou‘ v době páry, elektřiny a – ‚duchaplné‘ kritiky“ (Zeyer 1886: 2). „Tu stalo se, že […] rozjímaje ve Florencii, v Sieně, ve Fiesole a především na Aventině v tichu středověkých, dílem opuštěných nyní klášterů, ucítil jsem v sobě přemocnou irupci ‚blankytu‘, a ubohá moje keltícko-křesťanská odysea spatřila tak světlo dne. Řekl jsem si konečně, že by bylo podlostí proto mlčeti, že nemohu na aklamaci davu počítat.“ (Ibid.: 2–3).

[162] V úvodu Schulzovy povídky *Rok v Praze* líčí vypravěč večerní Petřín z perspektivy pokoje v domě na protějším břehu. „Jak cizí jest nám komnata, když oko vrací se do ní opět! Jak odvykli jsme jí za hodinu! Zdá se nám, že vstupujeme do vězení… Teprve za některou chvíli padá záclona také v duchu našem, a zahaluje v něm zaklené zámky našeho života s poklady a s útrapami jejich. Jsme opět doma: vrátili jsme se z luhů vzpomínek a ideálů k povozu života, jejž jsme opustili uprostřed silnice skutečnosti… Tím vším jsou vinni ptáci, zvony, hvězdy…“ (Schulz 1880c: 68).

a žádná tiskárna nemá o něm tušení. Nenapíšu ho také a vy se vrátíte zas do říše stínů, do věčného nic.“ Z hlubin Nirvány vypravěčka vyvolává své myšlenky (hrdinu románu, o jehož sepsání v té době přemýšlí) k bytí a na základě zážitku, který se přihodil tak, že začala „stopovati trochu pozorněji než jindy její
s. 254 [tj. fantazie] hru“, vysloví pro naše pojednání zvláště relevantní názor: „Právě protože nelze vždy dostihnouti skutečnosti v celém objemu, je třeba jinde ji předstihovati.“
s. 257

V uměleckém záměru „předstihovat skutečnost“ lze spatřovat podobnost s tím segmentem soudobé realisticky orientované literatury, jenž připouštěl idealizování skutečnosti v úmyslu působit na aktuální svět, spějící zdánlivě ke katastrofě, vzornými obrazy žádoucího stavu. Řečeno s vypravěčkou prózy *K čemu?*, šlo tehdy o napravování „omylů tvorstva“, „smutku nedokonalosti“, „bídy lidstva“, „pozemských nedostatků“. Představu o lépe uspořádaném světě však autorka patrně nejpřesvědčivěji vyslovila nikoli v nekonečných diskusích románů realistické dikce, ale právě v jedné z fantastických próz, v novele *Náměsíčná*, která vznikla v těsné souvislosti s povídkou *K čemu?* a začala pod žánrovým označením „fantazie“ vycházet v *Lumíru* desátého listopadu 1880.

V první části *Náměsíčné* je charakterizována slečna Daniela, upomínající již svým jménem na starozákonního vykladače snů a původce apokalyptických vizí. Daniela trpí náměsíčnictvím, které je neutrálním vypravěčem zprvu traktováno jako choroba. Pobývá v zámku v relativním odloučení od rušného světa a k „vytržení“ ji přivádějí jednak „krásy okolní krajiny“, jednak samotný zámek, vystavěný v „rozmarném slohu“ a s pavláneм ozdobeným „alegorickými sochami a vázami“. První epizoda Danielina náměsíčnictví se odehraje za východu měsíce v úplňku:

> *Modravá a mírná, kouzelná a sladká záře chvěla se nočním vzduchem a Daniele z ní zněl ten stříbrný nadpozemský tón. Měsíc vycházel. Byl v úplňku. Jeho stříbrná zářící koule vyplula nad koruny stromů. A jak Daniela na něj se podívala, zaslechla plný, mocný souzvuk a pak nápěv, který ji lákal do výše* (Podlipská 1880b: 487).

Daniela pak stojí na pavlánu a hledí na měsíc, dokud není ze snění vytržena služebnou. Ve druhé části novely vypravěč přistupuje k vylíčení příčin duševního stavu hlavní postavy, vyvolaného – jak se zdá – specifickou konstelací prostoru a času. Popis zážitku z pohledu na měsíc pak v dalších částech přechází v líčení Danielina „kouzelného snu“ o poustevníku z Měsíce, apoštolu lásky žijícím v úplném odloučení od společnosti své doby. Když Daniela po dočasné ztrátě vzájemného kontaktu s postavou ze svého snu zemře, poustevník se vrátí do společnosti, obyvatelé Měsíce přijmou jeho učení, řídí se jím a pozorují život

Obr. 5: Max Pirner: Náměsíčnice (1878)

na Zemi. Ta se jim ukazuje jako „jeviště, na němžto se odehrává divadlo krvavé, trpké, neuprosné skutečnosti“ (Ibid.: 507).

Imaginace Podlipské byla při koncipování postavy náměsíčné patrně podnícena Zeyerovou novelou *Teréze Manfredi* (1879) – rukopisný fragment jejích *Fantastických novel* je ostatně Zeyerovi připsán. V *Teréze Manfredi* se líčí orgie, probíhající v jednom starém pražském paláci, jímž ze svého trůnu předsedá materialistická, vypočítavá Violanta, o které přítomný malíř praví: „‚Proklatá Violanta,‘ rozkřikl se Benedikt, ‚hledí na mne z každého tahu tváře, z každé částky nestoudného toho těla! Bez té ženštiny nebyl bych nikdy slepým býval, to hnusné její maso utlumilo ve mně každou jiskru ducha, citu, rozumu…‘“ (Zeyer 1879: 116). V doslechu orgií se náhle objeví Teréza Manfredi, dívka s polootevřenýma očima stojící na římse a odkazující k něčemu, co umožňuje překonat hmotu, co směřuje od materiálně orientovaného světa k ideálu: „Zde, kde hluk orgie byl na okamžik umlkl, v dýmu cigaret a čoudu lamp stála vznešená, jako zosobnělá poezie lunné noci“ (Ibid.: 115). Benedikt pak namaluje, povzbuzen k tvorbě, právě figuru náměsíčné.

Piky

Nakladatelství dybbuk chystá

Jaume Cabré: **Přiznávám, že...**

Román Přiznávám, že... Jaumea Cabrého patří mezi nejpřednější díla katalánské literatury. Jde o nemilosrdný pohled do vlastního nitra začínající chvílí, kdy se hrdina románu Adrià Ardèvol dozví, že trpí nezvratnou degenerací mozku, která mu dříve nebo později zabrání v duševní činnosti. V dopise své celoživotní lásce Saře pak vypráví o svém neradostném dětství mimořádně nadaného, nicméně citově strádajícího dítěte, z něhož otec chtěl mít předního polyglota a matka světového houslistu. Dospělý Adrià sice hovoří deseti jazyky a čte v několika dalších, hraje na housle, přednáší na univerzitě a píše odborné knihy, avšak je samotář často postrádající pocit štěstí. Navíc se nepřestává obviňovat, že patrně způsobil otcovu smrt.

Kniha Přiznávám, že... představuje i složitou mozaiku osudů velkého počtu postav žijících

v širokém časovém rozmezí mezi 14. stoletím a prvními roky století jedenadvacátého. V Adriàových představách se rodí nepřeberně příběhů, v nichž se skutečné události a reálné postavy setkávají s fiktivními, čas ztrácí své zákonitosti a proměna místa děje si mnohdy vystačí s jedinou větou. Ani tyto postavy ale nejsou a nemohou být dokonale šťastné, neboť mezi ně vstupuje všudypřítomné zlo jdoucí od špatných vlastností jedince přes podvodná jednání a zrady až k vraždění ve jménu nějaké ideologie. A Bůh, údajně soucitný a spravedlivý, mlčí.

Z katalánštiny přeložil Jan Schejbal

Přes svoji mrzutou povahu mě otec velmi dlouho uchvacoval a já jsem se snažil, aby byl se mnou spokojený. Hlavně jsem si přál, aby mě obdivoval. Vznětlivý, ano, náladový, také: a vůbec mě nemiloval. Ale já jsem ho obdivoval. Proto je pro mě jistě velice těžké o něm mluvit. Abych ho neospravedlňoval. Abych ho nezatracoval.

Ojediněle, ne-li jedinkrát, mi otec dal za pravdu, řekl mi, výborně, zdá se mi, že máš pravdu. Pamatuji si to, jako bych uchovával krabičku s pokladem. Protože většinou jsme to byli my ostatní, kteří se ve všem mýlí. Chápu, že matka pozorovala život s odstupem. Jenže já jsem byl malý a vždycky jsem chtěl být uprostřed šlamastyky. A když mi otec dával nemožné cíle, zpočátku mi to vyhovovalo. I když ty hlavní se nesplnily. Nevystudoval jsem práva, pouze jeden předmět, zato však jsem strávil život studiem. Nenasbíral jsem deset nebo dvanáct jazyků za účelem, abych překonal hodnocení otce Levinského z Gregoriany: naučil jsem se je bez velkých překážek a protože mě to těšilo. Ačkoli nemám s otcem vyrovnané účty, nehledal jsem, aby na mě byl pyšný, ať je kde je, protože není nikde, jelikož jsem zdědil jeho nedostatek víry v život věčný. Matčiny úmysly, vždy druhořadé, se také nenaplnily. Nu, to není přesné. Teprve později jsem se dověděl, že matka měla se mnou plány, ale že je před otcem tajila.

Neboli byl jsem jedináček sledovaný rodiči dychtivými blýsknout se inteligentním dítětem. Moje dětství lze shrnout takto: vysoká laťka. Vysoká laťka ve všem, dokonce i v tom, že se jí při zavřených ústech, lokty se neopírají o stůl a neskáče se dospělým do řeči, kromě případů, kdy jsem pátral, proč některé dny už nemůžu dál, a ani Carson, ani Černý Orel mě nedokázali uklidnit. Proto jsem rád využíval příležitost, kdy Lola Děvče měla něco do činění v Gotické čtvrti, abych ji doprovodil a s očima navrch hlavy na ni čekal u krámu.

Piky

Jak jsem rostl, prodejna mě víc přitahovala, protože v ní na mě padal jakýsi strašidelný neklid. Doma jsme zjednodušeně říkali krám, ačkoli spíše než prodejna to byl svět sám pro sebe, kde se dalo zapomenout na život za jejími stěnami. Dveře do prodejny vedly z ulice de la Palla naproti čemusi jako rozpadajímu se průčelí nějakého kostela, opomíjeného jak biskupstvím, tak radnicí. Když jsi je otevřel, zacinkal zvonek, dosud ho slyším, a upozornil Cecílii nebo pana Berenguera. Ostatní za dveřmi byla pastva pro oči a pro čich. Pro hmat ne, protože Adrià měl přísně zakázáno čehokoli se dotýkat, ty, jako bys měl věčně oči v prstech, nepřej si, jestli na něco sáhneš. A na něco znamená na nic z toho, rozumíš mi, chlapče, Adriàe? Jelikož něco bylo nic, proplétal se úzkými uličkami, ruce v kapsách, a prohlížel si polychromovaného anděla prolezlého červotočem vedle zlatého umyvadla Marie Antoinetty. A gongu z dynastie Ming, který stál celé jmění a na nějž by si Adrià, než umře, chtěl zazvonit.

„K čemu to je?“

Pan Berenguer se podíval na japonskou dýku, pozoroval mě a usmál se.

„To je ženská dýka kaiken.“

Adrià se zarazil a otevřel ústa. Pan Berenguer pohlédl k místu, kde Cecília leštila bronzové poháry, naklonil se k chlapci, až ten ucítil jeho pochybný dech, a řekl tiše:

„Dýka, kterou používají ženy japonských samurajů k sebevraždě.“ Podíval se, jak bude chlapec reagovat. Jelikož se nijak neprojevoval, vysvětlování úsečněji ukončil: „Období Edo, sedmnácté století.“

Jistěže to na Adriàa zapůsobilo, ovšem v osmi letech, kolik mi tehdy asi bylo, jsem už dokázal potlačit pocity, jak to dělávala matka, když se otec zavřel v pracovně a lupou se díval na své rukopisy a doma nikdo nesměl křičet, protože otec v pracovně čte a kdoví v kolik hodin z ní vyjde večeřet.

„Ne. Dokud neprojeví známky života, nedávej zeleninu na plotnu.“

A Lola Děvče odcházela do kuchyně a brumlala, já bych teda tohohle chytráka srovnala, celá domácnost závislá na jeho lupě. Jelikož jsem stál vedle toho chytráka, slyšel jsem, jak čte:

A un vassalh aragones. / Be sabetz lo vassalh qui es, / El a nom. N'Amfos de Barbastre. / Ar aujatz, senher, cal desastre / Li avenc per sa gilozia.

„Co to je?“

„*Pokárání žárlivců*. Krátký román.“

„To je stará katalánština?“

„Ne. Okcitánština.“

„Jsou si podobné.“

„Hodně.“

„Co znamená žárlivec?“

„Napsal ho Ramon Vidal de Besalú. Třináctè století.“

„Safriš, to je pěkně staré. Co znamená žárlivec?“

„List 132 provensálského zpěvníku z Karlsruhe. Další je v pařížské Národní knihovně. Tenhle je můj. Je tvůj.“

Adrià to pochopil jako pozvání a natáhl ruku. Otec mě přes ni praštil a hodně to bolelo. Ani se neobtěžoval říct pozor na prsty. Znovu to zkoumal pod lupou a říkal, čím to, že mi život tyhle dny přináší tolik radostí.

Jaume Cabré *(1947, Barcelona), přední katalánský prozaik tzv. generace 70. let, dramatik, filmový a televizní scenárista. Po studiu filologie na Barcelonské univerzitě působil jako středoškolský a vysokoškolský pedagog. Po prvních povídkových souborech, v nichž se osvědčil jako znamenitý vypravěč, se zaměřil na románovou tvorbu, ve které často hrají významnou úlohu hudba a úvahy o kultuře a umění. K jeho nejvýše ceněným a nejčastěji překládaným románům patří zejména Fra Junoy o l'agonia dels sons (Fra Junoy aneb doznívání tónů, 1984), součást volné trilogie, tzv. Feixeského cyklu. Dále román Senyoria (Blahorodí, 1991) nebo Les veus del Pamano (Hlasy řeky Pamano, 2004).*

Jaume Cabré, od dětství vášnivý čtenář, je držitelem mnoha vysokých literárních a společenských ocenění, od roku 2000 je řádným členem Ústavu katalánských studií (akademie věd). Žije v Matadepeře u Terrassy.

Trefy

Zádumčivosti funebráka **Pavel Herot**

U otevřeného okna

Utřel si slzy smíchem
rozmazané šminky
Tvář nabrala rychlost ošklivosti ven
při pohledu na barvy a
pohybující se
larvy k tomu
Houpající se obraz na stěně
Úzkostný stav osobnosti
Co je ti po něm
Máš jiné starosti
U zabetonovaného rybníka
Roztáhnul jsem rozkládací židli
Vyhozenou po zádumčivosti funebráka
který se rozhodnul
věnovat více času
vlastnímu životu
Z igelitky vytáhnul prut a nahodil
Z puklin vyskakovaly
spermie
Ani jedna z nich nebyla ta pravá
a ty další nedaly se ulovit
Bude to věkem má milá
Vláčící za sebou kabelu plnou dětí
A pěstí uhodil jsem tvář z kamene
přísedící u vyhaslých kamen
Nakonec mi nezbývá nic víc
než vymalovat pokoj
Právě tam vše se událo

Tažní ptáci na hřbetech koní

Tažní ptáci na hřbetech koní
vyorávají brázdy vrásek na čele
Modřiny pod očima rváčů
co je neskolila zima ani chlast
Chtělo by se mi cestovat
Opustit své tělo a proniknout
skrze hořící knížky a mrakodrapy
Skrze podřezaná hrdla stromů a
chraplavé písničky výstředností fízlů
rvoucích se o kus gumového masa
Cestovat
v požehnané představivosti
tam kde se nic neděje
nelze vyčítat dějinám nechutenství
Protože kdekoliv byli
svatí na místech
darebáků a úchylů a generálů
a vypravěčů pokleslých amorálních pohádek
prodejců zkrvaveného luxusního spodního prádla
Tam stáli svatí a prokletí
a smáli se do očí

T
refy

Smeti

Dušan Šutarík

Smeti

Uprostred kamenného námestia: rebrík.
Medzi priečkami slimáky. Ulity zo súmraku.
Zamrznuté sliny na konci zápaliek. Medzi autami kostry dinosaurov.
Nehybné tváre v čakárni, svetlo z líšky. Polárna zima.
Čakajú nás len úsvity futbalových lôpt, všetky oblaky smerujú k štadiónu,
všetci muži olizujú výklady s figurínami. Na škole zadebnené okná.
Dymové stromy. Chradnú poštové schránky. Na dvore blázinca malý cintorín.
Uličkami sa kotúľajú zlovestné citróny.

Odchádzaš s eleganciou karfiolu. Krajce chleba prešľapujú v stajniach.
Zimný vzduch trávi šupiny zvierat. Myši, moč, krákanie.
Klesáme ku dnu. K majáku prichádzajú lode. Rozlúč sa s vreckovkami
do ktorých si balila letné cesty. Záhrady česané hrebeňom.
Za mestom spí tiger. Zubami trhaná livrej: skalnatá Veľká noc.

Odsuniem dvere: do vane spadne meč.
Odsuniem vaňu: vytrhnem gombík. Hrable položím na gauč,
modliť sa budem k šalátovým listom, najbližšiu ulicu
prekrstím na kúpalisko. Zadné dvere ostali odomknuté,
sovy vyšľahli z hrncov. Trávená miestnosť,
krava nad studňou. Plavčík si obzerá ďalekohľad, páv pristáva.
Sako podopiera hlasy. Kroky v cirkusovom stane.
Na brehu ostali malé špendlíkové mestá. Niet tu uší.
Niečo prechádza po ceste, za nožnicami sa nečrtá žiadna tvár.
Skrotiť diamant, vyhladiť vrásku. Po zašpicatenom ostrí sekery,
dobehnúť do cieľa, bledého ako ústa ryby. V kolíske zarosenou tŕním.
Rodný dom, teraz už zaviaty. Rozprášený med:
žlč temnie na vyžehlenom slnku.

Dym vchádza do jamky oka: vylúpnutý necht.
Zaplavili kraj, leto trvá večne. Hltanie mačiek. Kým si sa stala?
Poďme loviť. V podkroví niekto lomozí, kŕmi sa známkami
Zabil som svojho snehuliaka, jeho tieň bol zubatý.
S každým krokom sa v nás prepadali domy. Kyslý dážď vyháňal
vlkov z komínov. Na elektrických drôtoch strigy:
rozoklané jazyky a sršnie bodáky. Kým si dnes? Mravce obžierajú strašidlá.
Zachrípnutý hlas ukrytý v saku. Za zastávkou: stroje na výrobu klobúkov.
Okoloidúci poskladaní zo zošereného smiechu. Kam dohliadneš,
tam len polia zrkadiel, plávajúce stohy slamy, octové stopy v
slabo obkreslenom bielku ulíc.

Nespiaci

Stareny strúhali syr na stredu.
Nespavosť k nemu prichádzala už len z jedného obrazu.
Čierne bodky spájal imaginárnymi čiarami. Pozoroval strop.
More na drevených doskách sa upokojovalo, spomenul si na tú rybu,
ktorú napchal do komína. Tanier s kopčekom pilín ostal nedotknutý.
Schodiská v jeho sídle postupne oslepli. Zoškraboval očné bielka,
akoby sa stien zmocnila námraza.

A na brehu to všetko svietilo. Nespiaci ľudia s aktovkami v rukách.
Rieka vyplavila ďalšie telo. Kúpil som si noviny,
snívalo sa mi o kartovom stolíku.
Na texty sa dajú aplikovať rôzne teórie, často úplne protichodné.

Balzam na ruky zabraňuje príchodu tmy.
Stúpajúce kryštáliky ozónu. Nechty
sa vnárali do mäsa masívnych skalnatých útesov.
Zubár ordinuje zásadne pred úsvitom.

Chcel by som preskúmavať uličky svojho malého mesta.
Minulý týždeň ma ohromilo množstvo nových kaviarní.
Kedysi tam stáli práčovne
a obchody s kobercami. Kino však ostalo mŕtve. Zubár sa na mňa
sypal z kastróla blesky. Hmla sa držala tesne nad trávou.
Zarastená cesta za mojím domom viedla ku kaplnke sumerského boha.
Ako to vysvetliť? Vidíš v tom viac ako je. Nie je to správne napísané.
Výskyt bohemizmov stále narastá. Koledníci si na lúke postavili stany.
Jednotlivé odseky možno čítať v ľubovoľnom poradí.
V podstate sa nič nezmenilo.
Orientálna žihľava prerástla tvár spiaceho prízraku.
Na našej ulici ostali len domy, ktoré odsúdili na popravu.
Teraz to nemusíme jesť.
Kto vychádza len v noci, nemá bicykel.
Nepredpokladám ďalšie tektonické poruchy.
Až príchod vážky odnesie zvyšky nového ročného obdobia.
Ak neviete písať, píšte. Ak chcete byť neurochirurgom, maľujte.
Len tak je možné sa to naučiť. Učiť sa niečomu je odporné.

Slnko svietilo na záhony repy. Muničné sklady. Teplú šunku.
Všetko, čo vošlo do mäsiarstva sa stalo ružou.
V časoch núdze sa miestni ľudia stravovali rozdrvenými motýľmi.
Sympaticky drzé gesto.
Rolnička krúžila okolo pouličnej lampy, hrnčeky rinčali.
S láskou som sa staral o záhony petúnií. Poznal som zajace,
ktoré sa rozhodovali v zložitých situáciách
a mal som dojem, že kričíš, že tvoj prsteň sa roztopil.

Priniesli palacinku a smiali sa mi.

Zblúdilec

Traja bratia a žabí vlas. Obuvník odniesol tvoju pravú ruku.

Na čítanie prózy nemám dostatok trpezlivosti.
Východ a západ môžu znamenať čokoľvek.
Keď nazrieš do horoskopu, objavíš len nesúvislé
zhluky písmen. Časté premýšľanie o chorobách ma zaviedlo
na oddelenie pre hlupákov, kde sa syr krája príborom
a kde tanec vždy znamená smrť.

Ďakujem za to sivé pyžamo. Venujem sa hlavne zbieraniu špáradiel.
Vankúše horúčkovito plnené zemiakovou kašou,
výhľad na stále rovnakú stenu. Zaznamenať opadávanie omietky,

rannú hmlu. Dávať textom názvy.
Rukávy košele zachádzajú až do spoločenskej miestnosti.
Zmes slnka a prachu. Knôt na prsiach.
Pneumatiky prelietavajú nad krajinou zvuku. A ovocie,
ktoré som vychoval spí v plameňoch.

Každý z nich tu nesie malú rakvu,
každý z nich upiera zrak na antény,
pohla sa – práve teraz jem studené raňajky.
Pokiaľ cesta niekam viedla, nikto si nesťažoval,
dokonca ani otec, ktorému sme museli často obrusovať nechty.
Dozvieš sa to, keď doskočíš nakoniec.

Vychádzky sú povolené, ale nesmie sa pri nich piť alkohol.
Nerozumné škrabanice sa vyhadzujú. Je prísne zakázané v noci chodiť
po chodbách a sadiť kvety do stien. Z vašich textov sála idiotizmus.
Odneste tieto kufre a potom sa vráťte. Z vašich obrazov sála verbalizmus.
Minimálne by ti mali zavolať: buď nadšený!
Je to svojim spôsobom science-fiction.

Volské oko vystrelené do vzduchu.

Musím sa pochváliť: kúpil som si televízor. Ak zredukuješ článok do hesiel,
nikto tomu nebude rozumieť. Musíš mať eso v rukáve. Nohavice
prehodené cez radiátor. Tento príbeh sa odohráva v noci.
Ale čo robíš v prístave?
Len žmolíš zelený oblek. Čas?
Vrhali sa do polí a lúk, vrhali sa na šľahačku.

Všetko neustále vybuchuje,
všetko sa neustále niekam plaví.

Modrofúz sa vracia z ciest.
Zajtra budeš opäť sám.
Les nechodí do práce,
pátracia skupina uviazla v oku čarodejnice.
Do roboty, variť, do roboty, variť, krém sa pripálil.
Od omietky do zimy, tú slučku už nikto nezvesí.

Odnášali vrecia

Odnášajú vrecia do kôlne, sprevádza ich kašeľ.
Bolo mi povedané: spite tri hodiny!
Opakujem si rôzne písmená. Z miešačky trčí páka obalená mäsom.
Šerif sa oddáva šepotu podvedomia. Zvonia pri dverách. Myslel som si,
že flakón je monštrum. Predpovedal som tvorbu slín.
Rozložili gril, začína svitať. Kam sa len podeli všetky tie zošívačky viečok?
Môžem časovať, ale pramene aj tak nenájdem.

Ódy sa plazia za odlietajúcou pavučinou. Plaché mestá, končím s počúvaním
vašich hádaniek. Ale čo všetky tie vety? Pohybujú sa mimo kukuričných polí,
smejú sa ako figovníky. Kameň vniká do hluchého ucha,
temperové farby putujú mäsom. Do šiestich rokov vymrie ananás. Plechovky
nahradia oblaky. Skáčem, dotýkam sa stropu.
Milostné eskapády na chrbtoch zebier.

Slamky sa mienia rozpínať.

Vykopal som tvár, hrebeň kohúta. Keď má človek dvanásť,
klania sa komukoľvek. Brezy si žijú svojim životom. V podvedomí
nenatrafím na podrážky: tak toto je láska. Keď budeš stáť
nad svojim hrobom, odlož akordeón. Vráť sa, vo výlevke začína hrmieť.

Zamračilo sa

Zamračilo sa, potom sa vyjasnilo, potom sa zase zamračilo,
potom som zaspal. Nožnice roztvorené, zubná protéza slnka, v mrazničke
sa rozpadá starý pstruh. Žiarovka svietila, potom zmizla. Zamračilo sa.

Rodičia pozerajú film. Kreslím prístroj nazvaný kamera.
V bytoch sa nedá dýchať, zabehlo mi jadierko. Vylezieme zo studne,
odídeme do Grand Canyonu. Znalosť cudzích jazykov je tiež výhodou.
Môžete sa natierať žĺtkom. Dnes už nikto nechce byť červeným vínom.

Domy zatiaľ padajú výhradne potichu. Vykloním sa z okna,
tá bicia aparatúra je podozrivá: budú ďalšie útoky. Naša jediná nádej
je kolonizovať moria. Mastné vlasy sa nesmú stať nepriateľom demokracie.

Sfinga, niť, hlina značky Gillet. V deň ako je tento. Meče uprostred cintorínov.
Som v nebezpečenstve? Na mosty sa šplhajú zelené prívlastky,
rozvlnené horúcim vzduchom požiarov. To by som trochu predbiehal.
Potrava pre nás. Kreslá, vojny, mlynské kolesá.

Dvere si zvládnem otvoriť sám. Do rána dopadne všelijako ešte mnoho vecí.
Čo napríklad ten slamený panák zavretý v skrini,
dostal už vôbec niečo na jedenie? Napísal si už aspoň jeden nový verš?
Ľutujem tých, čo musia čítať. K titulkom sa vrátime.
Teraz zájdeme na vivisekciu:

Raz keď zomrie oblek, prevezmeme vojnu a potom vodík skonfiškuje všetok smiech, z orgovánu budeme rásť do korenín, zbaštíme stromy, podviažeme svoje slepé plecia, spacák bude nadosah.

Vznik nemožno redukovať na podstatu,
otázky modernej medicíny sú zameniteľné. Zablysla sa hudba,
kovové lešenie nezapiera svoj vzťah k želatíne. Čo je pre nás signál?

Trefy

Námět

Vojtěch Vaner

List spadl na chodník

Fabule: Po hostování spisovatele Michala Ajvaze na festivalu autorských čtení ve městě Švédsko se skupinka lidí (včetně dramaturga festivalu a samotného Ajvaze) odebere na posezení v hostinci. Ve skupině je i hlavní postava Petr List. Po poměrně krátké době v hostinci zavírají a jeden z účastníků navrhne noční návštěvu blízkých chráněných dílen, kde pracuje a má tudíž u sebe klíče. Ostatní souhlasí, v hostinci nakoupí dvě lahve vína a přesouvají se do dílen. Pro Petra Lista to může znamenat stresující okamžiky, v chráněných dílnách pro duševně nemocné totiž dříve pracoval jako jejich klient. Šlo o několik měsíců po návratu z psychiatrické léčebny a od té doby uběhlo pět nebo šest let. Jeho nemoc ustoupila a k Petrovu překvapení pro něj neznamená vstup do dílen větší problém. Částečně ho zaplaví nostalgie, jinak se ale věnuje přátelské společnosti.

Debatuje se spíše klidně, uvolněně. Následuje bizarně podrobný popis dřevěných podložek pod šálky, které leží na stole. Mají tvar lipového listu. Podložky vyřezávají, jak Petr List ví, klienti tak zvané bazální dílny pilkou z dýnek přepravek na ovoce. Petr několik okamžiků nevnímá hovor a pozoruje lipové listy. Přemýšlí, co by se s nimi dalo provádět ve velkém množství. Hovoru nad vínem mezitím vévodí hlas Richarda Navrátila, dramaturga festivalu. Jednou z věcí, která Petra Lista napadá, je dekorace chodníků. Dále by bylo možné, pokud by se probrousila jedna podélná rýha až do kraje, sestavovat jednotlivé listy k sobě, podobně jako se sestavují některé dřevěné stavebnice.

Ne zcela přirozenou cestou vede Navrátil rozhovor k tématům literatury a filosofie. Petr má při pohledu na Michala Ajvaze pocit, že nastal komunikační šum. I proto odchází na WC. Při návratu je konsternován: Navrátil s člověkem jménem Pecina horečně diskutují o nějaké knize, snad se s ním i hádá, a zamlklý spisovatel Ajvaz drží v ruce dvě podložky tvaru listu. Podle toho, jak je drží a jak je k sobě přikládá, si je Petr List jist, že Ajvaz zkouší, jak by mohly být k sobě spojovány a vytvářet tak stavebnici. Petr usedá ke svému vínu a předstírá zájem o téma hovoru. Periferně pozoruje Ajvaze. Chvíli svádí vnitřní boj ho oslovit. Neumí si vysvětlit, jak by mohl mít stejnou neobyčejnou vizi jako tento spisovatel, proslulý svou představivostí. Nakonec jej ani neosloví ani se nepřidruží k hovoru. Omluví se a odchází domů.

Švédsko je tiché a chladné. Petr List prochází prázdnými nočními ulicemi a snaží si navodit soukromou imaginativní atmosféru. Lesknoucí vlhké chodníky, prorezlé okapy i stíny lamp mu připadají velmi krásné, k jeho smutku jej však neinspirují k dalším fantaskním úvahám.

Prvky syžetu: Popis podložek tvaru lipového listu může být vnímány jako hold knihám Michala Ajvaze. V několika místech textu jsou dokonce naznačeny odbočky od hlavního děje coby narážka na jeden z tvůrčích postupů v Ajvazově díle. Kromě spisovatelova jsou všechna ostatní jména smyšlená, včetně toponym. Zprvu dokonce není zřejmé, že Švédsko je město.

Machovec v koutě

Fabule: V herně mateřské školy sedí filosof Milan Machovec. V průběhu několika hodin glosuje mikropříběhy, které se jeden vedle druhého odehrávají v místnosti. Jejich aktéry jsou převážně samy děti, občas i službu konající vychovatelka. S výjimkou úplného začátku a úplného závěru nevstupuje filosof do děje a neúčastní se di-

alogů. Jeho komentáře dětských her, konfliktů, zábavy a neposlušnosti jsou určené přímo čtenáři.

Prvky syžetu: Filosof ve svých provoláních oslovuje čtenáře povídky. Jazyk vyprávění je s výjimkou Machovcových replik úsporný a jednoduchý. V promluvách jsou citovány slavné i neznámé výroky historických osobností, zdůrazňovány základní poznatky společenských věd, a to často v nečekaných souvislostech. Dva motivy se vracejí a oba podporují pointu (v rozhovoru Milana Machovce s mladou učitelkou Izou Suchou): Prvním je upevnění ideje komunismu v sociální skupině uvnitř mateřské školy - každá hračka je tu pro všechny a nemůže si s ní hrát pouze jeden nebo elitní skupina. Tento imperativ děti zcela přijaly za svůj a rozdělují si hračky samy. Druhým motivem je vyspělost jedinců a její hodnocení na základě psychoanalýzy – filosof pozoruje u „téměř stejně starých dětí" všechna tři stadia erotické vzrušivosti: u těch nejmenších všudypřítomnou vzrušivost orální, dramatické situace přináší vzrušivost sadisticko anální a konečně vzrušivost genitální, která se občas projeví naprosto jednoznačně. Poslední věta povídky je bolestným zvoláním Milana Machovce k Ize Suché: „Netvrdím, že rezonuji s ohrávkami pindíků a kačenek, však říkám při Freudovi, že ty letmé a neuvědomělé doteky jsou budoucností této planety, stejně jako její zbitou minulostí".

Šest smrtí Jana Valdemara

- narozen v Praze v rodině úředníka
- otec povýšen na sekčního šéfa
- rodina nepřímo napomáhá odboji
- matka umírá utonutím ve Vltavě
- s otcem na týdenním pobytu v Krkonoších
- Jan utrpí úraz, zůstane mu výrazná jizva na bradě
- Jana pomáhá vychovávat otcova sestřenice Markéta
- Jan ukradne s kamarádem Petrem Jiskrou několik balíčků tabáku
- otec vstupuje do KSČ
- rodina se stěhuje do Hradce Králové
- Jan se skamarádí se spolužačkou Ivankou Janů
- Ivanka se na podzimním výletě zřítí ze skály v Českém ráji a po dvou dnech umírá
- Jan vstupuje do tělovýchovné jednoty a věnuje se atletice
- v září na týden utíká z domova a školy
- Jan má úspěchy v atletických závodech
- nastupuje na učňovský obor elektromechanik
- Jan se zamiluje do Heleny Kerdové
- po patnácti měsících se s Helenou rozcházejí, i kvůli ostrým sporům s jejím otcem
- Jan nastupuje do zaměstnání, pracuje při elektrifikaci města Hradec Králové
- Jan podniká spanilé jízdy s přítelem Radkem Hádlerem
- Jan se seznamuje s Janou Topičovou
- Jan nastupuje do večerní školy
- onemocní teta Markéta, Jan o ní pečuje
- Jan se žení s Janou Topičovou
- Valdemarovi tráví s Hádlerovými dovolenou na Slovensku
- Valdemarovým se narodí syn Tomáš
- rodina se stěhuje do většího bytu, stále v Hradci Králové
- rodina tráví krátkou dovolenou v NSR
- otec vystupuje z KSČ
- Valdemarovým se narodí dcera Simona
- Jan utrpí pracovní úraz, je pět měsíců v pracovní neschopnosti
- Jan pracuje jako mistr provozu v elektrárně
- umírá teta Markéta
- přítel Radomír Hádler se angažuje v disentu
- syn Tomáš má trojku z chování, zvažuje se jeho pobyt v nápravně výchovném zařízení
- Jan svědčí při soudním procesu s Hádlerem
- rodina kupuje chatu u Sklenařovic
- syn Tomáš je tři měsíce v nápravném ústavu
- Valdemarovi přestojí krizi manželství
- přítel Radomír Hádler umírá na rakovinu plic
- Jan má necelé tři měsíce poměr s kolegyní Věrou Zemanovou
- syn Tomáš má úspěchy v atletice
- syn Tomáš je vyučen klempířem
- je vykradena chata ve Sklenařicích
- otec umírá na zástavu srdce
- Jan mění zaměstnání – Dopravní podnik města Hradec Králové, vedoucí údržby
- manželé tráví dovolenou v Jugoslávii
- dcera Simona vyučena kadeřnicí
- syn Tomáš se žení s Klárou Uličnou, stěhuje se za ní do Vrchlabí
- Janovi se ohlásí dávný kamarád Petr Jiskra, od roku 1969 žijící v Torontu
- rodina prodává chatu
- manželé Valdemarovi tráví dovolenou v Tunisku
- Jana kontaktují televizní dokumentaristé, poskytuje svědectví o Radomíru Hádlerovi
- sebevražda

Trefy

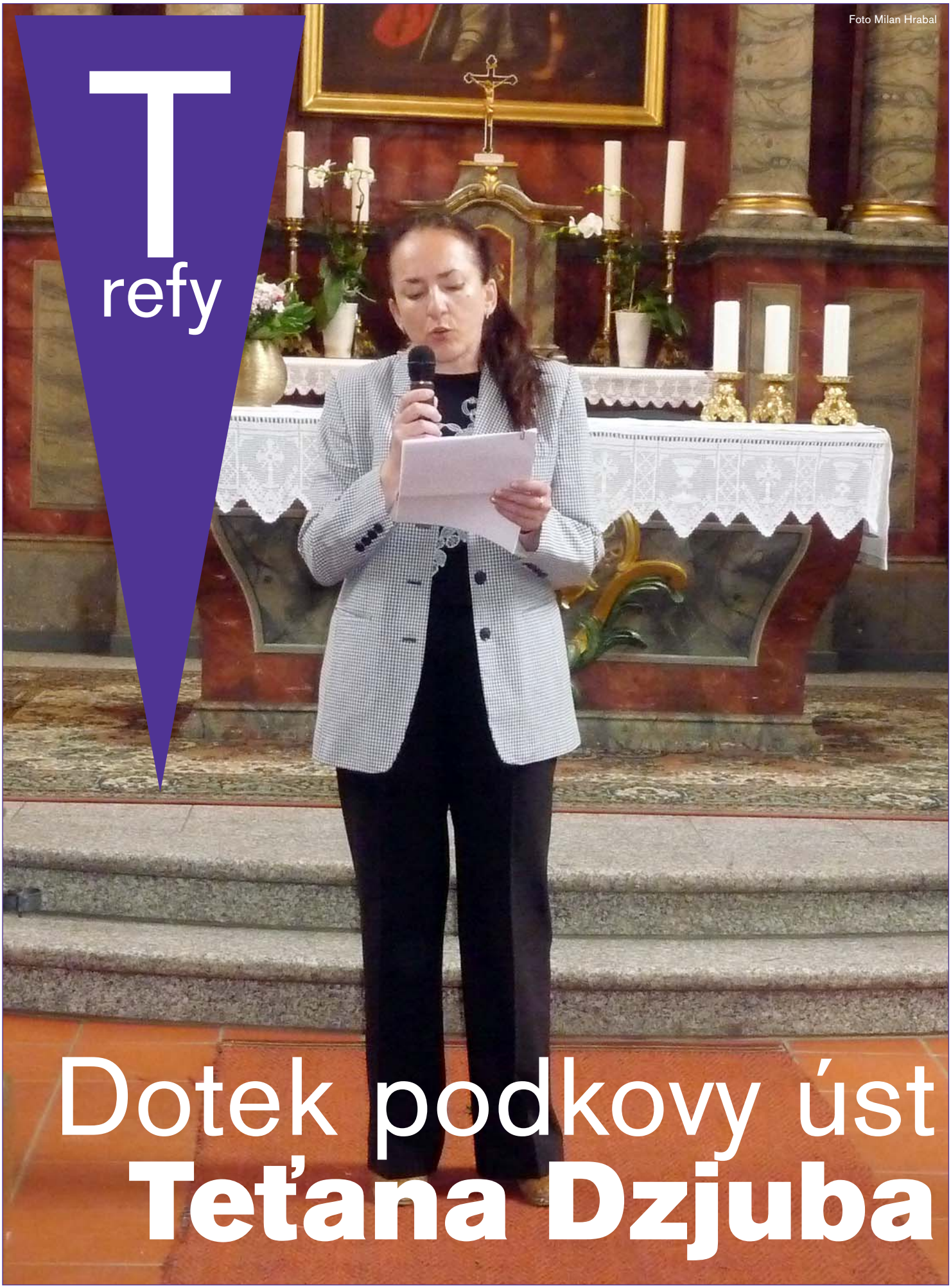

Foto Milan Hrabal

Dotek podkovy úst Teťana Dzjuba

Ukrajinská básnířka, literární vědkyně a redaktorka Teťana Dzjuba se narodila 19. července 1966 v Brusnyci v Černovické oblasti Ukrajiny. Absolvovala studium žurnalistiky na Kyjevské státní univerzitě Tarase Ševčenka a aspiranturu v Národní akademii věd Ukrajiny v Kyjevě. Nyní je docentkou. Působila jako redaktorka časopisu Hart a jako vyučující na Pedagogické univerzitě v Černihivě. Je členkou Svazu spisovatelů Ukrajiny (od roku 2002) a zahraničních literárních akademií v bulharské Varně, makedonském Skopje a v Udmurtské republice (Ruská federace). Je autorkou řady básnických a literárněvědných děl. Její poezie je hojně překládána do cizích jazyků.

- mhra -

No men nescio

Být pronajímatelem opuštěných jeskyní, mušlí, pláství a kobek tohoto města. Zanechávat otisky těla v měkkých křeslech, značky na podlaze a lepkavé hlíně, vytvářet podobenky a pokaždé potvrzovat svou schopnost mizet. Pociťovat fyzickou přítomnost v přeplněných vlacích. Prohlížet si rozpisy v zrcadlech, osobní zobrazení na cizích plátnech. Klonovat rána-dny-večery-noci, dokud se neobjeví schopnost nezanechávat otisky na skle, stopy ve sněhu a dech na zrcátku.

Rybářská a lovecká sezóna

Letky potěru přeskakují nebe, hlouběji, než dosáhnou udice a mělčeji, než je sluneční den. Hejno stříbrných ptáků přelétává déšť, výše než zrnka šustivého opadávání, níže, než je touha Ikara a dne. Tady, ve městě, které je cítit letadly a gumou, začala rybářská a lovecká sezóna.

• • •

Země potažená krustou
zetlelého chladu
v předtuše
nových reinkarnací
Škrobový dotek
pannen
se touhou po jarních půvabech
roztrhl ve švech

Rozechvělé oči hvězd
se zeleně vlévají do zeleně chlorofylu

Vechnoe

a prsty namočenými v zelené třeme
podkovy úst a stopy baroka

V okamžiku nestálém
jako tanec zelených hádků
za vylekanými řasami
utichl zelený hrad

• • •

To je sen. Slunce.
Únos nevěsty.
Ptáci slétají
ze svatebního chleba.
Rodiče snoubenců svazují,
cesta vytahuje
z rukávu
poslední trik.

To je sen. Slunce.
Únos nevěsty. Muzikanti
lijí žlutavé
světlo
do tance odhaleného
oslepléhо,
a nevěstou je zima.

To je sen o slunci. Bez opomenutí
jej obkreslí zmrzlý den.
Pod skořápkou ořechů
rentgenový snímek plic.

To je slunce. Slunce hraje smíchem.
Tchýně přinášejí juchtové střevíčky...
Ukřivděně utíkají
záškodníkovi pod rukou.

U kláštera bosých karmelitánů

Houževnatě zas a znovu budu opakovat modlitbu,
jako bych už pokolikáté vytáčela potřebné číslo:
„Vyslyš mě, Bože, vyslyš...“
V kostele na břehu řeky
Mezi pokořenými hrdými šlechtičnami,
se siluetami hořících svíček,
obklopených ze všech stran.
A drsné napnuté žíly se budou táhnout až k tobě, k řece.
A přetrženy budou hledat úlevu ve vodě,
kde na lodičkách z listů odplouvá podzim,
který za sebou spálil mosty
purpurovými božími soudy.

A ještě nedávno se zde jako šupiny třepotaly
pružné a dovádivé modré letní dny,
lovené na udice městských antén.
A na podzim puštěná skořápka kraslice
se chopila vesel vodními liliemi.
A ty ses můj Bože nenápadně objevil,
když jsi přišel večer do kostela
na onom břehu řeky.

• • •

chorály podzimu na ulici Bitvy o Lvov
soumrak Evropy příchuť kávy
rezidence myšího krále
(předci lvovských myší se zde přihlásili k pobytu
ještě za Polska a za Rakouska)
kterého kamení lvi neloví
naše setkání je náhodné s duhou na nebi
má samota s kovanými růžemi pod nehty
tady se zastavují hodiny
a unavení atlanti a karyatidy
nedokážou udržet veteš
vedle přísného kostela františkánů
tvůj úsměv na mé dlani
dech podzimu svěží jako srpen
několik století – drobky, které vyzobou holubi
ale proč jen já
tak jako ezoterici co na dálku poznají čarodějnici
pociťuji blížící se rozloučení

• • •

na iplikátor borového lesa
slunce přitisklo vychladlé paprsky
aby se vyléčilo ze zimy

Z ukrajinštiny přeložili
Petr Ch. Kalina a **Milan Hrabal**

Kára

Böhmische Dörfer

Michal Šanda

Kára

NEKRAST
NEBO
NEBUDU
OBCAN

BUFET

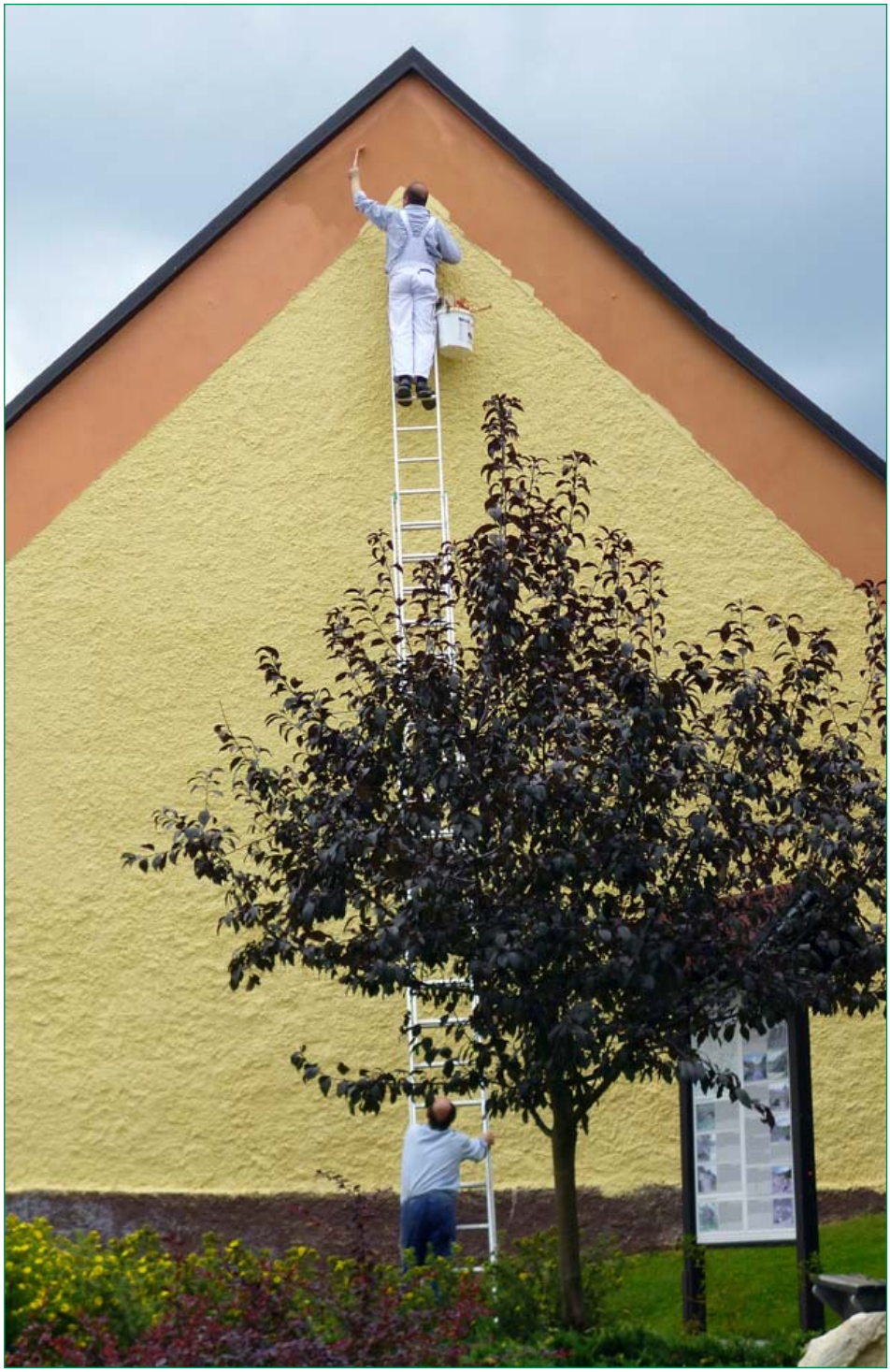

K

K
ár

OBECNÁ ŠKOLA

2K
STŘÍBRO • PRSTENY • ŘETÍZKY • NÁRAMKY •
TJ SOKOL PLASY
KABÁT
revival
PLZEŇ

K ára

V příštím čísle (vychází 1. února 2016)

v tento den

oslaví jmeniny Hynek

podle církevního kalendáře má svátek Pionius

1. 2. 1793 vyhlásila Francie válku Anglii a Nizozemí

1. 2. 1814 došlo k erupci vulkánu Mayon na Filipínách

1. 2. 1893 dokončil Thomas Alva Edison stavbu historicky prvního filmového studia

1. 2. 1902 císařovna Cch'-si zrušila zákaz smíšených sňatků mezi Číňany a Mandžuy

1. 2. 1902 se narodil básník Langston Hughes

1. 2. 1918 začalo povstání označované jako Vzpoura v boce Kotorské

1. 2. 1944 zemřel malíř Piet Mondrain

1. 2. 1962 se narodil fotbalový brankář Gabriel Batistuta

1. 2. 1990 zanikla StB

1. 2. 2004 byla založena sociální síť Facebook

Na shledanou příště!

Ne za pomente!